

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie

TISKOVÁ ZPRÁVA č. 34/18

V Lucemburku dne 20. března 2018

Rozsudek ve věcech C-524/15 Luca Menci, C-537/16 Garlsson Real Estate SA a další v. Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob) a ve spojených věcech C-596/16 Enzo Di Puma v. Consob a C-597/16 Consob v. Antonio Zecca

Zásada *ne bis in idem* může být omezena s cílem ochrany finančních zájmů Unie a jejích finančních trhů

Takové omezení však nesmí přesáhnout to, co je přísně nezbytné k dosažení těchto cílů. Italské právní předpisy v oblasti manipulace s trhem mohou být v rozporu s unijním právem.

Zásada *ne bis in idem* stanoví, že osoba nemůže být stíhána ani potrestána v trestním řízení dvakrát za totéž protiprávní jednání¹. Toto základní právo je uznáno jak Listinou základních práv Evropské unie (Listina)², tak Evropskou úmluvou o lidských právech (EÚLP)³. Ve čtyřech italských věcech byl Soudní dvůr požádán o výklad této zásady v rámci směrnice o DPH⁴ a směrnice o finančních trzích⁵.

Věc C-524/15, Menci – Italská daňová správa uložila Lucovi Mencimu správní sankci za nezaplacení DPH za rok 2011. Luca Menci byl následně trestně stíhán za stejné skutky u Tribunale di Bergamo (soud v Bergamu, Itálie).

Věc C-537/16, Garlsson Real Estate a další – V roce 2007 uložila italská národní komise pro trh cenných papírů (Commissione Nazionale per le Società e la Borsa, dále jen „Consob“) správní sankci Stefanu Ricuccimu za manipulaci s trhem. Stefano Ricucci napadl toto rozhodnutí u italských soudů. V rámci svého kasačního opravného prostředku ke Corte suprema di cassazione (Nejvyšší soud, Itálie) tvrdil, že byl již za stejné skutky pravomocně odsouzen v roce 2008 k trestní sankci, jež byla prominuta v důsledku amnestie.

Svémi žádostmi o rozhodnutí o předběžné otázce se Tribunale di Bergamo a Corte Suprema di Cassazione Soudního dvora zejména dotazují na slučitelnost kumulace stíhání a sankcí se zásadou *ne bis in idem*.

Ve svých rozsudcích z dnešního dne měl Soudní dvůr za to, že ve výše uvedených situacích může existovat kumulace mezi „trestními stíháními/ sankcemi“ a „správními stíháními/sankcemi trestní povahy“ za stejné skutky k tíži téže osoby. Taková kumulace stíhání a sankcí představuje omezení zásady *ne bis in idem*.

Soudní dvůr prohlašuje, že taková omezení vyžadují odůvodnění, jež podléhá požadavkům vyplývajícím z unijního práva⁶. V tomto smyslu upřesňuje, že vnitrostátní právní úprava povolující kumulaci stíhání a sankcí trestní povahy musí:

¹ Rozsudek ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, viz TZ č. 19/13).

² Článek 50 Listiny.

³ Protokol č. 7 (článek 4) úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

⁴ Směrnice 2006/112/ES Rady ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úř. věst. 2006, L 347, s. 1).

⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES ze dne 28. ledna 2003 o obchodování zasnážených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu) (Úř. věst. 2003, L 96, s. 16; Zvl. vyd. 06/04, s. 367).

⁶ V souladu s čl. 52 odst. 1 Listiny, podle kterého „každé omezení výkonu práv a svobod uznaných touto listinou musí být stanoveno zákonem a respektovat podstatu těchto práv a svobod. Při dodržení zásady proporcionality mohou být omezení zavedena pouze tehdy, pokud jsou nezbytná a skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého“.

- sledovat **cíl obecného zájmu**, který může odůvodnit takovou kumulaci stíhání a sankcí, přičemž tato stíhání a sankce musejí mít **komplementární cíle**;
- stanovit **jasná a přesná pravidla** umožňující jednotlivci předvídat, které úkony a opomenutí mohou být předmětem takové kumulace stíhání a sankcí;
- zajistit, aby **řízení byla mezi sebou vzájemně koordinována** s cílem snížit na přísně nezbytné minimum dodatečnou zátěž, kterou souběh řízení pro dotyčné osoby přináší, a
- zajistit, aby **přísnost souhrnu** uložených **sankcí** byla omezena na to, co je přísně nezbytné vzhledem k závažnosti dotyčného protiprávního jednání.

Vnitrostátnímu soudu přísluší ověřit, zda jsou tyto požadavky v projednávaném případě splněny a ujistit se také, že zatížení vyplývající pro dotyčnou osobu konkrétně z takové kumulace není nadměrné vzhledem k závažnosti spáchaného protiprávního jednání. Soudní dvůr se konečně domnívá, že požadavky, kterými unijní právo podmiňuje případnou kumulaci stíhání a sankcí trestní povahy zajišťují úroveň ochrany zásady *ne bis in idem*, která se neodchyluje od úrovně ochrany zajištěné prostřednictvím EÚLP. Na základě těchto úvah Soudní dvůr ve svém rozsudku **Menci** poznamenává, že cíl zajistit výběr celé splatné DPH na území členských států může odůvodnit kumulaci stíhání a sankcí trestní povahy. Pokud jde o vnitrostátní právní úpravu umožňující zahájit trestní stíhání i po pravomocném uložení správní sankce trestní povahy, Soudní dvůr s výhradou ověření vnitrostátním soudem poznamenává, že tato právní úprava zejména umožňuje zajistit, aby kumulace stíhání a sankcí, kterou povoluje, nešla nad rámec toho, co je nezbytně nutné k dosažení cíle.

Ve svém rozsudku **Garlsson Real Estate a další**, Soudní dvůr konstatuje, že cíl ochrany integrity finančních trhů Unie a důvěry veřejnosti ve finanční nástroje může odůvodnit kumulaci stíhání a sankcí trestní povahy. Poznamenává však, že s výhradou ověření vnitrostátním soudem, **italská právní úprava trestající manipulaci s trhem zjevně nerespektuje zásadu proporcionality**. Tato vnitrostátní právní úprava totiž povoluje stíhání ve správním řízení trestní povahy za stejné skutky, které již byly předmětem odsouzení v trestním řízení. Samotná trestní sankce je zřejmě schopná protiprávní jednání postihnout účinně, přiměřeně a odrazujícím způsobem. Za těchto podmínek, stíhání ve správním řízení trestní povahy za stejné skutky, které již byly předmětem takového odsouzení v trestním řízení, **jde nad rámec toho, co je nezbytně nutné** k dosažení cíle ochrany trhů. Kromě toho tato právní úprava zjevně nezajišťuje, aby všechny uložené sankce byly přiměřené závažnosti protiprávního jednání.

Spojené věci C-596/16 a C-597/16, Di Puma a Zecca – V roce 2012 Consob uložila správní sankce Enzo Di Puma a Antoniově Zecca za obchodování zasvěcených osob. V opravných prostředcích podaných ke Corte suprema di cassazione, tvrdili, že v trestním řízení, které bylo pro stejné skutky zahájeno souběžně se správním řízením, trestní soud konstatoval, že obchodování zasvěcených osob nebylo prokázáno. Překážka věci rozsouzené tohoto pravomocného osvobozujícího trestného rozsudku podle vnitrostátního procesního práva zakazuje pokračování ve správním řízení pro stejné skutky. V tomto kontextu se Corte suprema di cassazione Soudního dvora dotazuje, zda s ohledem na zásadu *ne bis in idem*, směrnice o finančních trzích brání takové vnitrostátní právní úpravě. Tato směrnice členským státem totiž ukládá povinnost stanovit účinné, přiměřené a odrazující správní sankce za porušení zákazu obchodování zasvěcených osob.

Ve svém rozsudku z dnešního dne Soudní dvůr rozhodl, že taková vnitrostátní právní úprava neodporuje unijnímu právu s ohledem na **zásadu překážky věci rozsouzené**, která je velmi důležitá jak v unijním právním řádu, tak ve vnitrostátních právních řádech. **Pokud existuje pravomocný osvobozující trestný rozsudek, kterým se konstatuje neexistence protiprávního jednání**, bylo by stíhání v řízení o peněžní správní sankci trestní povahy neslučitelné se zásadou *ne bis in idem*. V takové situaci by totiž pokračování v tomto řízení zjevně **překračovalo to, co je nezbytné** pro dosažení cíle spočívajícího v ochraně integrity finančních trhů Unie a důvěry veřejnosti ve finanční nástroje.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

Úplné znění rozsudků ([C-524/15](#), [C-537/16](#) jakož i [C-596/16 a C-597/16](#)) se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106